

Nap

Június hónapban 220 észlelést készítettek a szakcsoport amatőrjei – 10 darab volt fotografikus, és csupán a hó 3-áról nem sikerült semmilyen adatot összegyűjteni. A NOAA adatai alapján a relatív szám havi átlaga (R MDF) 24,43-nak, míg az aktív területek nagyságának átlaga (MH MDF) 140,67-nek adódott. 6 nap volt makulátlan a felszín, és két alkalommal lehetett szabad szemmel is foltot megpillantani – pécsi észlelőink 8–9-én távcső nélkül is látták a NOAA 892-es területet.

1-jén a május végén elhaló csoportok utolsóinak megmaradt pórusa (NOAA 886) is hasonló sorsra jut – egyben nyugszik is –, így a felszín a következő két napra foltmentessé válik.

4-én kel a 892-es csoport -8° -on kisebb fáklyamező ölelésében. Másnapra típusa már E, mágneses tere pedig β - γ . A vezető és követő tag penumbrájában is több umbra található. 6-án kel nem sokkal a 892-es mögött, -2° -on a 893-as AA, 7-ére típusa már D. Ekkorra a 892-es vezetője mögött szép, „hullám alakú” pórúsív vezet egészen a követő tagig, melynek mérete azonban már kissé lecsökkent. A 893-as követője előtt is pár pórusból álló alakzat figyelhető meg. 8-ára mindkét csoport mérete növekszik, területük 260 illetve 130 MH – ez maximális kiterjedésük. A 893-as klasszikus D típusú kinézetet mutat; közel szabályos vezető és követő – utóbbi mérete kicsit kisebb. A 892-es három domináns részre szakadt, a vezető relatíve nagy, szabálytalan umbrát tartalmazó penumbrás folt, míg a követő bomlik, csökevényesedik. A következő napokban méretük csökken, a 892-es 9–10-én vonul át a CM-en, míg a 893-as 11-én követi. Ekkorra már mindkét csoportból csak a vezető penumbrás, de méretük lecsökkent, szabályos bomlási utat járnak végig, típusuk ekkor C. (A NOAA ezen a napon a délkeleti negyedben jelez még egy pórust, de ez amatőr eszközökkel megfigyelhetetlen, másnapra el is tűnik.) 13-án típusuk már csak J – kisebb penumbrás monopolárok. 14-én a 893-as elhal, a 892-es körül fáklyamezők tűnnek fel, ahogy a peremhez közeledik. Nyugvása közben valószínűleg elhal, így 16-ára folt nélkül maradt a napkorong.

Észlelő	Észlelések	Műszer
Áldott Gábor (Budapest)	10/6 fD	PST
Bartha Lajos (Budapest)	61/57 tá, v	5 L
Hadházi Csaba (Hajdúhadház)	46/46 v	16 T
Horváth Tibor (Hegyhátsál)	13/11 tá, fD	10,2 L
Keszthelyi Sándor (Pécs)	40/40 v	sz
Keszthelyiné S. Márta (Pécs)	37/37 v	sz
Kiss Barna (Felsőzsolca)	53/53 v	20 T
Kren, Gustav (Zágráb, HR)	41/40 pr	13 L
Lőrincz Miklós (Pécs)	21/21 v, r	9 L
Majzik Lionel (Tápióbecske)	45/43 v	10
Nagy József (Farmos)	9/9 v, r	10,2 L
Ravasz Bálint (Oroszáza)	5/4 v	5 L
Ífj. Szeiber Károly (Budapest)	25/25 v	8 L
Szendrői Gábor (Gencsapáti)	1/1 fD	15 T
Vida Tibor (Pécs)	32/32 v	7 L

17-én a délkeleti negyedben, -12° -on megjelenik a 896-os AA (meg a NOAA szerint két másik pórus, kevesebb mint egy nap élettartammal, de azokat észlelőink nem látták – előbbit is csak Kiss Barna és Hadházi Csaba, akik a rendszeres észlelők közül a legnagyobb átmérőjű műszerekkel észlelnek), 18-án típusa C, 19-én este már D, ekkor vonul át a CM-en – a követő és a vezető is kisebb, lényegében jelentéktelen foltalmaz, mely kettő között egy a pórusoknál kicsit nagyobb umbra „dominál”. A főmeridián-átmenet után lassan bomlik, 22-ére elhal. Újra makulátlan a felszín – most három napon keresztül.

25-én fordul be a keleti peremen a 897-es terület $+6^{\circ}$ -on. Másnapra a fényes fáklya-mezőben a D típusú csoport tagjai úgy helyezkednek el, hogy a foltok egy derékszögű háromszöget alkotnak. 27-én sűrűsödik a háromszög belseje, a jellemző alak fel is bomlik, inkább egy nagy szabálytalan foltalmaz az egész. 28-án kel a 898-as csoport -6° -on, a nap végére típusa J-H, mérete 150 MH. Ekkor a 897-es 110 MH kiterjedésű, D típusú és β - γ mágneses terű. 29-ére a 897-es vezetője kissé eltávolodik a kezdeti foltalmaztól (ezt az érzetet a korong közepére való befordulás is elősegíti), melynek típusa így már E, de a komponensek mérete nem növekszik, így elég szegényes marad a terület kinézete. A 898-as PU-jából mintha részek szakadtak volna le, olyan a vezető mögött létrejött kisebb penumbrás foltokkal a csoport kinézete. 30-án a 897-es a CM-re ér, a 898-as mérete 350 MH, és mindkettő típusa D.

Nap	AA	R	MH	SZ	Nap	AA	R	MH	SZ	Nap	AA	R	MH	SZ
1	1	11	30	-	11	3	46	170	0	21	1	19	110	-
2	0	0	0	-	12	2	32	120	0	22	0	0	0	0
3	0	0	0	-	13	2	23	120	0	23	0	0	0	-
4	1	17	230	0	14	3	35	120	0	24	0	0	0	0
5	1	23	230	0	15	1	11	80	0	25	1	13	60	0
6	2	36	280	0	16	0	0	0	0	26	1	14	80	0
7	2	48	310	-	17	3	42	70	0	27	1	33	70	0
8	2	67	390	1	18	1	23	20	0	28	2	38	260	0
9	2	42	360	1	19	1	21	40	-	29	2	35	330	0
10	2	46	300	-	20	1	20	50	0	30	2	38	390	0

Júliusról egy híján a júniusi mennyiséggel megegyező – azaz 219 darab – észlelés érkezett. Áldott Gábor megküldte első tesztképeit, melyek a PST-vel összekombinált távcsövél készültek – az eredmény igen biztató! Szabad szemmel csupán a NOAA 898-as látszott, bár valószínűleg ez a terület több nap is megfigyelhető volt, mint ahányról megfigyelés érkezett. A hivatalos adatok alapján az R MDF 23,1 volt, míg az MH MDF 153,55-nek adódott.

1-jén a 897-es túlhalad a CM-en, foltjai fogynak, mérete csökken. A 898-as 3-án van a centrálmeridiánon (a 897-es ekkor már alig látszik, bár típusa még C), mérete 360 MH, típusa D, bár a követő foltokban nem nagyon látszik a penumbra... 4-én a 897-es már csak B, 5-ére elhal. A 898-as ekkor már 430 MH területű, központi nagy foltja átlós irányban megnyúlik, öblök és hidak keletkeznek umbrájában, mely ezután több részre szakad. Ekkor kel a 899-es csoport -5° -on. 6-án a 898-as mágneses tere β - γ - δ (egy M típusú flert is produkál), nagy központi penumbrás vezetőjén kívül csak pórusok találhatóak benne. Másnapra ezek a pórusok kis penumbrás foltokká fejlődnek, így a csoport típusa újra D, mágneses tere még mindig igen bonyolult, a nap folya-

mán 3 darab C típusú flert is produkál – ami így minimumban semmiképpen „nem elhanyagolható teljesítmény”. 8-án mindkét csoport D típusú, a 898-as korábbi nagy foltja deformálódik, területe fogy, fényes fáklyamező látszik körülötte. A 899-es vezetője két, követője egy foltból áll. A 898-as 9-én nyugszik. 10-én ér CM-re a 899-es, típusa ekkor már csak C, a következő napokban lassan pórussá alakul, majd 13-án elhal.

14-én – megelőzendő a hónap első makulátlan napjának létrejöttét – a délkeleti negyedben megjelenik a NOAA 900-as AA. 15-én típusa C, csupán pár kisebb foltból áll, melyek igen szellősen helyezkednek el egymás mellett. 18-án van a CM-en, ekkorra kicsit felfejlődik, több kis penumbrás folt is látszik benne, típusa így D. Ezután lassan visszafejlődik, 20–21-én elhal.

Nap	AA	R	MH	SZ	Nap	AA	R	MH	SZ	Nap	AA	R	MH	SZ
1	2	36	240	-	11	1	13	20	0	22	1	16	40	0
2	2	34	310	1	12	1	12	10	0	23	1	21	130	0
3	2	38	380	-	13	1	11	10	0	24	1	19	110	0
4	2	40	370	0	14	1	15	40	0	25	1	16	100	0
5	2	28	520	1	15	1	17	50	0	26	1	20	100	0
6	2	34	520	1	16	1	20	40	0	27	1	23	70	-
7	2	35	480	0	17	1	23	40	0	28	1	17	70	-
8	2	34	420	0	18	1	26	90	0	29	1	19	80	-
9	2	33	300	0	19	1	24	90	0	30	2	23	40	-
10	1	18	30	0	20	1	14	20	0	31	2	25	30	0
					21	1	12	10	0					

22-én még látszik a visszamaradt fáklyamező, amint nyugváshoz közeledik, mikor a keleti peremnél befordul a 901-es AA +6°-on. Ekkor típusa C, másnap már D, a vezető kicsit erőteljesebb, de nem jelentős. A követőben több kis pórús is megfigyelhető, 25-én területe 100 MH. 27–28-án van a CM-en – a követő ekkorra szinte eltűnik, csak kisebb pórúsok látszódnak belőle, típusa a továbbiakban így C. 30-án a délnyugati negyedben, a 901-estől délkeletre létrejön a 902-es csoport –9°-on. Ekkorra a 901-es már csak J típusú monopolár. 31-én területük minimális, lényegében csak pórúsok vannak a felszínen – csupán nagyon kis penumbrák figyelhetők meg, és csak a nagyobb távcsövekkel. Augusztus 1-jére a 901-es el is hal.

PÁPIC S PÉTER

Napészlelők figyelmebe

Fényi Gyula emlékezete. Fényi Gyula a 19/20. század fordulójának egyik legjelentősebb napkutató csillagásza volt. Tevékenysége elsősorban a napfoltok és a protuberanciák vizsgálatára szorítkozott, ezen a területen páratlanul precíz, több évtizeden át folytatott megfigyeléseit ma is világszerte ismerik. Fényi a kalocsai Haynald Observatóriumban folytatta megfigyeléseit. Bartha Lajos műve nem csupán észleléseibe nyújt betekintést, hanem bemutatja a nagy múltú csillagvizsgáló műszerezettségét is. Ára 200 Ft (tagoknak 150 Ft).